

SÄNDNINGSDATUM: 2010-11-20
PROGRAMLEDARE/PRODUCENT: THÉRÈSE AMNÉUS
KONTAKT: therese.amneus@ur.se

TYSKA
PROGRAMMANUS

PROGRAMNR: 101753/ra6

ANACONDA GESELLSCHAFT

Berlinmuren faller, 1989-1998

Programmanus på svenska

- Thérèse Amnéus: Hej, läser ni tyska här?
- Elever: Ja!
- Elev tjej: Ja, det var ju stora demonstrationer i Tyskland, och de ledde till att muren föll.
- Elev kille: Det var väl ett misstag från början, det spreds vidare att det var öppet vid en viss sån här gränsövergång och det slutade med att alla hade i stort sett gått över..
- Hanno Hochmuth: Ska jag presentera mig på en gång? Jag heter Hanno Hochmuth och är historiker. Jag undervisar vid Freie Universität i Berlin.
- Thérèse Amnéus: Tyskland år 1989. Det är sju år efter att Helmut Kohl blev förbundskansler. Över hela Östblocket blåser förändringens vindar.
- Ljudinslag: I går natt drog tusentals demonstranter genom Östberlins innerstad och ropade Gorbi, Gorbi, frihet och vi stannar här. Polisen agerade brutalt och misshandlade några demonstranter. Även i Jena, Dresden, Plauen och här i Leipzig bildades protesttåg.
- Vi är folket, vi stannar här hörs det ur mängden. För sex veckor sedan var de runt 500, i går kväll var de 70 000.
- Vi är foket, vi är folket..
- Thérèse Amnéus: I Sovjetunionen har den hårda kommunistiska linjen övergetts till förmån för glasnost och perestrojka. I Ungern

har man tagit bort gränsspärrarna mot väst. Östtyskar som semesterar i Ungern kan alltså ta sig över till väst och det gör de också. Och massflykten från öst, tillsammans med kraftiga demonstrationer på gatorna i flera östtyska städer, gör landet allt mer instabilt.

- Ljudinslag: "Vi är folket" ropar de, människor från alla befolkningsskikt.
- Günter Schabowski: Därför har vi beslutat oss att idag införa en bestämmelse som gör det möjligt för varje DDR-medborgare att resa ut via gränsövergångarna.
- Journalist: På en gång?
- Günter Schabowski: Det.. ...så vitt jag vet är det på en gång.
- Ljudinslag: Allt är möjligt! Berlin är fritt!
- Ljudinslag: Här i Västberlin råder i dag fullständigt kaos. Östberlinarna har bokstavligen erövrat den här staden. De har vält över muren hela dagen. Till fots, eller i sina åldriga Trabant-bilar har de kommit. Och de firar nu tillsammans med Västberlinarna den här dagen.
- Thérèse Amnéus: För att ta reda på mer om hur berlinmuren föll, och om den tid som den "evige kanslern" Helmut Kohl satt vid makten, åkte jag till Berlin. Jag pratar med Hanno Hochmuth, historiker på Freie Universität. Vad hände egentligen den 9 november 1989?
- Hanno Hochmuth: Vid en presskonferens bad en utländsk journalist en viktig DDR-politiker vid namn Günter Schabowski att berätta om resebestämmelserna. Han hade en lapp. På den stod att de här resebestämmelserna skulle gälla. Journalisten frågade då, från och med när de skulle gälla.
- Men det visste inte denne DDR politiker, Günter Schabowski, så noga. Han läste bara på lappen att de skulle gälla på en gång och omedelbart.
- Günter Schabowski: Det... så vitt jag vet är det på en gång, omedelbart
- Hanno Hochmuth: Och östtyskarna tolkade detta bokstavligen och menade att om det gäller på en gång och omedelbart, då är muren öppen. Då går vi till gränsen och ser om vi kommer över. Våldigt många människor gick till gränsen. Först fick de inte gå över, men så blev de allt fler så att det utgjorde en

säkerhetsrisk för gränstrupperna och den revolutionära stämningen i DDR var redan då sådan att inga pansarförband sattes in. I stället öppnades gränserna.

- Ljudinslag: Jag har aldrig i mitt liv på en enda dag, sett så många lyckliga ansikten som i dag. Jag har aldrig sett så många människor gråta av lycka som i natt och idag.
- Thérèse Amnéus: Vad tror ni att man känner, då, när muren faller?
- Elev, kille: Jag skulle nog vara väldigt nyfiken och verkligen vilja gå och se vad finns på andra sidan, vad var det som gjorde att vi inte fick gå dit.. och såna saker.
- Elev, tjej 1: Jag skulle nog känna mig väldigt glad när jag fick komma ut sen. En ny frihet liksom.
- Elev, tjej 2: Men jag tror också att det skulle vara en delning mellan folken, som skulle göra att man var litet rädd för varandra. Någon slags fiendskap kanske.
- Ljudinslag: Nu var det bara att gå över... som vi var... Utan något alls... kunde vi gå. Utan någon som helst kontroll. Utan kontroll... Utan allt ... Och ingen har legitimation på sig...
- Walter Momper: Det är en så fantastisk dag för oss alla. Vi är så glada! Det är en stor dag för Berlins invånare och det är helt enkelt en stor dag för Tyskland.
- Willy Brandt: Förändringens vindar, som sedan en tid drar fram över Europa, har dragit fram också över Tyskland...
- Thérèse Amnéus: Willy Brandt, som ju var motståndare mot muren från allra första början, fick nu se den falla och höll ett bejublat tal vid Rathaus Schöneberg.
- Men återföreningens förbundskansler hette Helmut Kohl. Han regerade i 16 år. Därför blev hans smeknamn den evige kanslern. Men hur kom det sig att Kohl behöll makten så länge. Jag frågar Hanno Hochmuth:
- Hanno Hochmuth: Många anser att Helmut Kohl egentligen var slut som politiker 1989 och utan chans att vinna valet 1990. Men då utnyttjade han, oerhört skickligt, det gynnsamma läget och åstadkom den tyska återföreningen. Det är framförallt honom man ska tacka för att han kunde övertyga de

västallierade att Tyskland kunde återförenas och också förbli medlem i Nato.

Helmut Kohl: Hur ett återförenat Tyskland kommer att se ut, är det ingen som vet i dag. Däremot är jag säker på att Tyskland kommer att återförenas om invånarna i Tyskland vill.

Thérèse Amnéus: Men det var inte självklart att Storbritannien eller Frankrike skulle tycka att ett återförenat Tyskland var en bra idé. Plötsligt skulle de ha en granne med över 80 miljoner invånare. Men Kohl lyckades övertyga dem om att återföreningen var möjlig och inget hot.

Helmut Kohl var alltså en starkt drivande kraft bakom återföreningen både utom och inom Tyskland.

Hanno Hochmuth: Helmut Kohl försökte på alla sätt tillmötesgå folket i DDR. Han lovade en snabb uppbyggnad. Han lovade snabbt, ekonomiskt välstånd, rikedom åt alla, om man spetsar till det litet. Blomstrande landskap. Många av dessa löften kunde han inte införliva. Det förklaras också av att Förbundsrepubliken på 90-talet redan befann sig i en ekonomisk kris. Ovanpå alltihop kom nu krisen kring enandet.

Thérèse Amnéus: Det blev ganska få "blomstrande landskap" i öst. Den ekonomiska krisen var för stor och det kostade mycket pengar att återförena Tyskland. Jag ber Hanno Hochmuth sammanfatta Kohls politiska framgångar:

Hanno Hochmuth: Det är främst inom två områden som Helmut Kohls politik varit framgångsrik. Det ena är Tysklands enande och det andra är Europas enande. Helmut Kohl sägs också vara eurons fader. Det är kanske något överdrivet. Det var ju en europeisk process... men Helmut Kohl hörde till de politiker som visade vägen.

Ljudinslag: Här är "kanal 1" med nyheterna. Det förenade Tyskland vill med förbundskansler Kohls ord tjäna världsfreden, påskynda Europas enande... och kommer inte att ställa några som helst territoriella anspråk mot någon.

Thérèse Amnéus: Helmut Kohl avgick efter en stor skandal, där han tagit emot miljontals D-Mark i anonyma bidrag till hans parti CDU.

Hanno Hochmuth: Delvis finansierade Kohl sitt parti, CDU, genom stora bidrag från företag. Varifrån dessa pengar kom deklarerades aldrig

offentligt trots att detta under åren 1998, 99, 2000 blev mer och mer känt.

Helmut Kohl: Jag tänker inte avslöja namnen, eftersom jag givit mitt ord

Hanno Hochmuth: Han sade att han givit bidragsgivarna sitt hedersord på att aldrig avslöja deras namn och visade då bristande demokratiförståelse.

Thérèse Amnéus: Och därmed öppnades dörren för Gerhard Schröder

Gerhard Schröder Ge mig en öl, annars strejkar jag och slutar signera....

Thérèse Amnéus: Mer om honom hör du i nästa program.
Mer material och arbetsuppgifter till det här programmet, hittar du på ur.se/anacondaaufdeutsch. Jag heter Thérèse Amnéus.